

**INNOVATSION TA'LIM SHAROITIDA BO'LAJAK
TARBIYACHILARNING KASBIY REFLEKSIYA MADANIYATINI
RIVOJLANTIRISH.**

M.O.Qodirova

Osiyo xalqaro Universiteti Magistranti

Ilmiy rahbar: O.R.Avezov

Mazkur maqolada innovatsion ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy refleksiya madaniyatini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Kasbiy refleksiyaning pedagog shaxsini shakllantirishdagi o'rni, uni rivojlantirishning samarali usullari va innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etish yo'llari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida reflektiv kompetensiyani oshirishga qaratilgan metodik yondashuvlar ishlab chiqilgan hamda ularning samaradorligi asoslab berilgan.

Bugungi kunda ta'lim tizimida pedagoglardan yuqori kasbiy salohiyat, ijodiy yondashuv hamda o'z faoliyatini tanqidiy tahlil qila olish ko'nikmalari talab etilmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim tizimi uchun kadrlar tayyorlash jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning shaxsiy va kasbiy rivoji muhim ahamiyat kasb etadi.

Innovatsion ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy refleksiya madaniyatini rivojlantirish pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish, ta'lim sifatini yaxshilash va zamonaviy ta'lim talablariga mos kadrlarni tayyorlashda muhim omil hisoblanadi.

Kasbiy refleksiya madaniyatining mazmuni:

kasbiy refleksiya pedagogning o'z kasbiy faoliyatini ongli ravishda tahlil qilishi, baholashi va uni takomillashtirishga qaratilgan jarayondir. Refleksiya madaniyati esa pedagogning ushbu jarayonni tizimli, mas'uliyatli va samarali tashkil eta olish qobiliyatini ifodalaydi.

Bo'lajak tarbiyachilar uchun refleksiya quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

o'z faoliyatidagi kuchli va zaif tomonlarni aniqlash;

kasbiy xatolarni tahlil qilish va ularni bartaraf etish;

pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish;

ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish;

shaxsiy va kasbiy o'sishni ta'minlash.

Shu sababli refleksiya madaniyati pedagogik kompetensiyaning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Innovatsion ta'lim sharoitida refleksiyani rivojlantirish yo'llari.

Innovatsion ta'lim pedagogik jarayonga zamonaviy texnologiyalar, interfaol metodlar va raqamli vositalarni joriy etishni nazarda tutadi. Ushbu imkoniyatlar bo'lajak tarbiyachilarning reflektiv kompetensiyasini rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Interfaol metodlar;

-muammoli ta'lim;

-keys-stadi (amaliy vaziyatlar tahlili);

-loyiha asosida o'qitish;

-munozara va guruhviy muhokamalar;

Reflektiv pedagogik texnikalar;

reflektiv kundalik yuritish;

o'z faoliyatini tahlil qilish;

o'z-o'zini baholash mashqlari

pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish.

Mazkur metod va vositalar bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy ongini shakllantirish, o'z ustida ishlash motivatsiyasini oshirish va reflektiv fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodlari va amaliy tajriba

Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, kuzatuv, so'rovnoma, test va tajriba-sinov metodlaridan foydalanildi. Bo'lajak tarbiyachilar uchun maxsus reflektiv mashg'ulotlar tizimi ishlab chiqilib, amaliyotga tatbiq etildi.

Mashg'ulotlar quyidagilarni o'z ichiga oldi:

- pedagogik vaziyatlarni muhokama qilish;
- kasbiy muammolarni tahlil qilish;
- o'z faoliyatini baholash;
- shaxsiy rivojlanish rejasini tuzish.

Tajriba natijalari reflektiv mashg'ulotlarda qatnashgan talabalarning kasbiy tahlil qilish qobiliyati, mustaqil fikrlashi va pedagogik faoliyatga mas'uliyatli yondashuvi sezilarli darajada oshganini ko'rsatdi.

Natijalar va muhokama

O'tkazilgan tadqiqot natijalariga ko'ra, innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida tashkil etilgan reflektiv faoliyat bo'lajak tarbiyachilarning:

- kasbiy kompetensiyasini;
- tanqidiy va ijodiy fikrlashini;
- pedagogik muammolarni hal qilish ko'nikmalarini; kasbiy mas'uliyatini samarali rivojlantiradi.

Shuningdek, refleksiya madaniyatining rivojlanishi ta'lim sifatining oshishiga va pedagogik faoliyat samaradorligining yaxshilanishiga xizmat qiladi.

Mazkur yo'nalishda ishlab chiqilgan metodik tavsiyalar oliy ta'lim muassasalarida, maktabgacha ta'lim yo'nalishidagi mashg'ulotlarda va pedagoglar malakasini oshirish jarayonida samarali qo'llanishi mumkin.

Kasbiy refleksiya — pedagogning o'z kasbiy faoliyatini ongli ravishda tahlil qilishi, baholashi va uni takomillashtirishga yo'naltirilgan jarayondir. Refleksiya madaniyati esa ushbu jarayonning tizimli, mas'uliyatli va samarali amalga oshirilishini ifodalaydi.

Bo'lajak tarbiyachilar uchun kasbiy refleksiya:

- pedagogik faoliyatni ongli tahlil qilish;
- kasbiy xatolarni aniqlash va tuzatish;
- shaxsiy va kasbiy rivojlanishni ta'minlash;

-ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois refleksiya madaniyati bo'lajak tarbiyachining kasbiy kompetensiyasining ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi.

Innovatsion ta'lim sharoiti pedagogik jarayonga zamonaviy texnologiyalar, interfaol metodlar va raqamli vositalarni joriy etishni nazarda tutadi. Bu esa bo'lajak tarbiyachilarning reflektiv tafakkurini rivojlantirish uchun keng imkoniyat yaratadi.

Quyidagi innovatsion yondashuvlar samarali hisoblanadi:

-muammoli ta'lim va keys-stadi metodlari;

-loyiha asosida o'qitish; reflektiv kundalik yuritish;

-elektron portfolio va raqamli tahlil vositalari; onlayn platformalarda reflektiv topshiriqlar.

Mazkur usullar bo'lajak tarbiyachilarning o'z faoliyatini tahlil qilish ko'nikmalarini mustahkamlash hamda kasbiy ongini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy refleksiya madaniyatini rivojlantirishning amaliy mexanizmlari.

Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy refleksiya madaniyatini rivojlantirish uchun maxsus metodik tizim ishlab chiqilishi zarur. Ushbu tizim quyidagi yo'nalishlarni qamrab oladi:

pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish;

kasbiy muammolar yuzasidan munozaralar tashkil etish;

o'z faoliyatini baholash va o'z-o'zini tahlil qilish mashqlari;

reflektiv trening va seminarlar;

shaxsiy rivojlanish rejasini tuzish.

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, reflektiv mashg'ulotlar bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy mustaqilligini, mas'uliyatini va pedagogik faoliyatga ongli yondashuvini sezilarli darajada oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy refleksiya madaniyatini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor

yoʻnalishlaridan biridir. Reflektiv yondashuv pedagoglarning kasbiy oʻsishini taʼminlaydi hamda taʼlim sifatini oshirishga xizmat qiladi.